

4 ta' Marzu, 1958

Imħallef:—

Onor. Dr. T. Gouder, LL.D.

Charles Portelli ne.

versus

Neg. Giuseppe Maria Galea

**Bejgh ta' Makkinarju — Accessorji — Katalogu —
Bwona Fede — Nullità.**

Min j'xtri makna li l-venditur trid iġibha minn barra ma jistgħax jippretendi li flimkien mal-makna jiġu lilu konsenjati anki l-partijiet kollha tal-makna li huma aċċessorji tagħha, jekk dawn l-aċċessorji ma kienux kompriżi fl-ord'nazzjoni, u mingħajrhom il-makna tiffunzjona; għax dawk l-aċċessorji ma jiffurmawx parti mill-makna proprja, u ma humiex neċessarji għall-funzjonament tal-istess makna.

Xejn ma jiswa l-mod kif dik il-makna tkun illustrata fil-katalogu; għalhekk l-illustrazzjoni tal-makna mhix vinkolanti, billi l-istampa mhix qegħda hemm b'leż turi dak li wieħed għandu jirċievi. L-illustrazzjoni h'ja indikattiva biss, u kollha jiddependi minn kif u għal x'hiz issir l-ordinazzjoni; u kwalunkwe haġa "extra" li wieħed jista' jordna, li mhix parti mill-makna, għandha tiġi ndikata espressament fl-ordinazzjoni.

Jekk mbgħad ix-xerref jippretendi li l-operazzjoni relattiva għax-xtri tal-makna da parti tiegħu għandha tiġi rezissa għax il-venditur aġirza miegħu in mala fede, meta fl-ordinazzjoni hu ma nkludix dawk l-aċċessorji, din id-ċirkustanza ma tistgħax tiġi kunsidrata fil-kawża li l-venditur jagħmel kontra ix-xerref b'leż jthallas tal-prezz tal-makna minnu fornita; għax in-nullità li ma hi komminata espressament mill-liġi, u li ma t'issuċċedix "ipso jure", ma tistgħax tiġi proposta in vija ta' eċċezzjoni, imma għandha tiġi proposta in vija ta' azzjoni.

Għaldaqstant, f'dawn il-kontingenzi, il-kumpratur tal-makna ma jistgħax validament firrifjuta li jthallas il-prezz tal-

makna fuq il-motiv li ma ġewx lilu forniti magħha l-aċċessorji tagħha, li ma humiex parti minnha u li mingħajrhom il-makna tiffunzjona.

Il-Qorti:— Rat l-att taċ-ċitazzjoni, li bih l-attur nomine talab li l-konvenut jiġi kundannat iħallas lilu s-somma ta' £57. 1. 6, bilanċ ta' somma akbar, prezz ta' "Saw Sharpener and Galletter" bl-aċċessorji tagħha, lilu mibjugħa, skond ma jidher mill-anness kont (dok. A). Bl-interessi u bl-ispejjeż inklużi dawk tal-kontro-protest tat-3 ta' Awissu 1953, taċ-ċedola ta' depożitu tal-5 ta' Settembru 1953, u tal-ittra ufficjali tal-5 ta' Awissu 1953;

Omissis;

Tikkunsidra;

Illi l-konvenut ordna lid-ditta attriċi l-makna fuq indikata, li kellha tiġi mportata minn għand id-ditta "Thomas Robinson & Son Ltd." ta' Rochdale; iżda ma kellux jiġi miġjub l-"attachment", billi ġa kien hawn wiehed Malta (fil-Bonded Stores) li kien ġie miġjub għal Giuseppe Cassar, li ma riedux, u kwindi sar ftehim illi l-konvenut jieħu dan l-istess "attachment". Gara li, meta dan l-"attachment" ġie rtirat, instab li kellu xi ksur, u l-konvenut ried li d-dar ta' barra tibgħat ieħor ġdid. Din id-ditta għall-ewwel riedet issewwieh, iżda l-konvenut baqa' jinsisti għal wiehed ġdid. L-attur nomine baqa' jinsisti mad-ditta ta' barra biex tibgħat "attachment" ieħor, u ntant qal lill-konvenut li, jekk id-ditta ta' barra ma tipperswadix ruħha li għandha tibgħat "attachment" ġdid, iġiblu wiehed huwa a spejjeż tiegħu, jiġifieri tal-istess attur nomine; iżda qallu wkoll biex huwa jkompli jinsisti għal wiehed ġdid, u biex jieħu wkoll xi passi ġudizzjarji halli b'hekk forsi d-ditta ta' barra tiġi mġieghela taċċetta li tibgħat "attachment" ġdid;

U milli jidher hekk gara; difatti, fit-13 ta' Lulju 1953, il-konvenut għamel protest kontra l-attur nomine, li fih ip-prefiġġielu hmistax il-ġurnata żmien biex jikkonsenzjalu l-partijiet tal-makna nieqsa; b'liema protest l-attur nomine ġie notifikat fis-16 ta' Lulju 1953; kwindi l-iskadenza taż-żmien prefiss kienet fil-31 ta' Lulju 1953;

Fis-16 ta' Lulju, id-ditta attriċi rċeviet telegramm mid-ditta ta' barra fis-sens li l-"attachment" il-gdid ke'lu jiġi "shipped end July", u b'dan it-telegramm l-attur nomine nforma lill-konsulent legali tal-konvenut, u dan skond ix-xhieda tal-attur, ma tkellem xejn. Fil-31 ta' Lulju 1953, l-attur nomine rċieva telegramm ieħor mid-ditta ta' barra konċepit f'dan is-sens:—"S.S. Heron sailing 5th. August carrying Galea's attachment"; u b'dan it-telegramm l-attur nomine nforma lill-konvenut; iżda dan, l-ghada, kitiblu per mezz tal-konsulent legali tiegħu fis-sens li kien jistenna illi l-"attachment" jiġi konsenjat fiż-żmien imsemmi fil-protest, u li kien qieghed jirriżerva d-drittijiet tiegħu kollha skond il-liġi fin-nuqqas tal-konsenja tal-istess "attachment" f'dak iż-żmien. Fil-fatt, l-"attachment" wasal ftit granet wara l-hamsa ta' Awissu 1953; u billi l-konvenut ma riedx jaċċettah, ġie depożitat f'imkien mal-makna taħt l-awtorità tal-Qorti;

Tikkunsidra;

Illi l-konvenut jilmenta wkoll li ma ġewx offerti l-partijiet kollha tal-makna. u ċjoè ma ġewx offerti l-"exhaust pipe", il-"borsa", u l-"fan"; iżda l-attur nomine, minn naħa l-oħra, jippretendi li dawn ma kienux kompriżi fl-ordinazzjoni;

Illi mill-perizja li giet adoperata jirriżulta illi l-imsem-mija partijiet allegati neqsin mill-konvenut, ċjoè l-"exhaust hood, fan, hose pipe and bag", huma extra, u ma jiffurmawx parti mill-makna proprja, u mhumiex neċessarji għall-funzjonament tal-istess makna, u ma ġewx imsemmi-jin fil-"pro forma invoice" li ffirmata l-konvenut meta kkonferma l-ordni lill-attur nomine. Il-makna waslet skond dik il-"pro forma invoice", u ċjoè kif kienet imwegħda lill-konvenut. Il-makna hi "type N.Q.", kif inhi deskritta fil-katalogu a fol. 74 tal-proċess, li kien f'idejn il-konvenut, kif huwa stess ammetta; u fil-katalogu jingħad li huma "extra" l-"exhaust hood, fan, etc.". Fix-xhieda tiegħu, mbgħad, il-perit spjega illi l-illustrazzjoni tal-makna fil-katalogu mhix "binding", għaliex l-istampa mhix qegħda hemm biex turi dak li wieħed għandu jirċievi; l-illustrazzjoni hija indikattiva biss; l-ispeċifikazzjoni hija "binding";

u kollox jiddependi minn kif u għal x'hix issir l-ordinazzjoni; kwalunkwe haġa "extra" li wieheh jista' jordna li mhix parti mill-makna — u l-oġġetti fuq riferiti mhumiex parti mill-makna — *għandhom jiġu ndikati separatament* fl-ordni; u fil-każ prezenti l-istess oġġetti ma gewx separatament indikati;

Illi mill-perizja jirrizulta wkoll illi, peress li l-"frame saw sharpening attachment" ġie ordnat wara li kienet waslet il-makna, it-toqob għall-"bolts" li jorbtu dan l-"attachment" ma l-makna mhumiex intaqqbin, u biex jista' jintuża l-"attachment" hemm bżonn li dawn it-toqob jittaqqbu u jiġu provvduti l-"bolts" għalihom. Dan, però, ma hux dovut għal xi fatt tal-attur nomine jew tad-ditta ta' barra, billi, jekk l-"attachment" ma ġiex ordnat mal-makna, dan sar bi ftehim mal-konvenut; u in rigward tal-possibbiltà rilevata mill-konvenut li l-"attachment" jista' jinkiser bit-tiqib tat-toqob fuq riferiti, il-perit irrisponda illi dik il-possibbiltà hija wisq remota jekk jittaqqab skond is-sengħa;

Għalhekk, u kunsidrat illi l-"attachment" wasal Malta u ġie offert lill-konvenut ftit granet wara l-iskadenza tat-terminu ndikat fil-protest, li kien ta' hmistax il-ġurnata biss, u kunsidrat illi t-terminu li għandu jiġi konsentit għandu jkun terminu kongruwu u raġjonevoli skond iċ-ċirkustanzi, l-eċċezzjonijiet tal-konvenut ma għandhomx ireġġu; għaliex lanqas ma jiswa l-fatt illi l-użu tal-imsemmin "exhaust hood, fan, hose-pipe and bag" jista' jiġi ordnat mill-"Labour Office", billi dan ma jwassalx għal haġ'ohra hlief li min jordna l-makna jmissu jordna magħha anki dawk l-aċċessorji, għalkemm mingħajrhom il-makna tiffunzjona, billi ma jiffurmawx parti mill-makna proprja — dak li biss ordna l-konvenut;

Riferibbilment għar-riljev li l-konvenut għamel finnota tal-eċċezzjonijiet tiegħu, fis-sens li l-operazzjoni għandha tiġi rexissa minnha li l-attur aġixxa in mala fede miegħu meta ma nkludix fl-ordinazzjoni l-istess oġġetti fuq riferiti, għaliex huwa qallu li ried il-makna bħal dik illi l-istess attur nomine kien ġieb għal Joseph Cassar, u din il-makna ta' Cassar kellha l-oġġetti fuq riferiti ap-

parti l-konfliggenza tal-provi dwar jekk l-imsemmi Cassar kienx semma distintament jew le l-aċċessorji li ried li jin-giebu mal-makna, u apparti l-fatt illi l-istess konvenut xehed li kien huwa li ried il-“pro forma invoice”, u li meta dan gie — minghajr l-indikazzjoni tal-istess oġġetti, iżda bl-indikazzjoni tal-“extras” l-oħra — l-attur urihulu u huwa (il-konvenut) iffirmaħ, u l-ordni saret fuqu, din iċ-ċirkustanza, li skond il-konvenut għandha twassal għar-rexissjoni tan-negozju, ma tistgħax tiġi kunsidrata f'din il-kawża, għaliex in-nullità li mhix espressament komminata mill-ligi, u li ma tissuċċedix “ipso jure”, ma tistgħax tiġi proposta in vija ta' eċċezzjoni, imma għandha tiġi proposta in vija ta' azzjoni (“Delia vs. Pisani”, App. Vol. XXVII-I-883; “Vella vs. Grixti”, Vol. XIII, 571; Vol. VII, 549);

Kontra l-eżattezza tas-somma mitluba fi-att taċ-ċitazzjoni bhala bilanċ tal-prezz tal-makna u tal-imsemmi “attachment”, tad-dazju u tal-ispejjeż, ma hemm l-ebda eċċezzjoni;

Ga, però, gie fuq rilevat illi l-makna ma għandhiex it-toqob neċessarji biex jista' jintrama' l-“attachment”, u lanqas l-“attachment” ma għandu t-toqob għall-“bolts” li permezz tagħhom jintrabat mal-makna. Fl-opinjoni tal-perit, dawn it-toqob ma gewx imtaqqbin bill-lest mill-fabrikant għar-raġuni li l-“attachment” u l-makna ma gewx furniti flimkien, bi ftehim mal-konvenuti; u billi hu essenzjali qal il-perit, li dawn it-toqob ikunu jikkorrispondu ożattament, hu preferibbli li jittaqqbu fuq xulxin;

Għalhekk, fil-waqt li d-ditta ta' barra, u kwindi dik attriċi, ma jistgħux jiġu ċensurati għal dan in-nuqqas, mill-banda l-oħra hija haġa almenu ekwa li dan ix-xogħol ma jsirx a spejjeż tal-konvenut, non ostante li huwa aċċetta li huwa jiehu l-“attachment” li ġa kien jinsab Malta; għar-raġuni li bhala persuna mhux teknika, ma setgħax verosimilment jipprevedi li b'dik l-aċċettazzjoni tiegħu kien ikun diegħed jinkorri fi-imsemmija spiża; u għalhekk hemm lok għat-temperament infraskritt;

Għall-motivi premeasi;

Respinti l-eċċezzjonijiet kollha tal-konvenut, tiddeċidi adezivament għall-istanza, bl-ispejjeż; b'dan, però, illi l-attur nomine, f'xahar żmien mil-lum, u għas-spejjeż tiegħu, jeżegwixxi, taht id-direzzjoni tal-Inġinier Robert F. Galea, ix-xogħol okkorrenti għat-titqib tat-toqob għall-"bolts" li jorbtu l-"attachment" mal-makna, u jipprovdi l-"bolts" għall-istess toqob; u f'każ li l-attur nomine jonqos li jagħmel l-istess xogħol u jipprovdi l-istess "bolts" fiż-żmien fuq imsemmi, tawtorizza lill-konvenut li jġiegħel li jiġi eżegwit l-istess xogħol, u li jipprovdi l-istess "bolts" huwa stess, taht id-direzzjoni tal-istess Inġinier, għas-spejjeż tal-attur nomine.
